Svako ko se bavi vladama zapadnog Balkana mora biti svestan da one nisu previše uspešne u pitanjima životne sredine. Obaveze preuzete 2005. godine prema Ugovoru o energetskoj zajednici za smanjenje zagađenja u postrojenjima na ugalj i dalje su krajnje neispunjene, dve zemlje i dalje planiraju nove elektrane na ugalj, a cela regija pati od cunamija destruktivnih i nepotrebnih hidroelektrana. Reciklaža i prevencija otpada su na jadnom nivou, dok je rasipanje energije sve veće. Železnički i drugi javni prevoz su zanemareni, dok preskupi i preveliki autoputevi naduvavaju dugove zemalja.

Evropska komisija objavila je svoj paket proširenja za 2020. godinu i Ekonomski i investicioni plan za zapadni Balkan. Nakon toga je usledila Zelena agenda za zapadni Balkan, za koju se očekuje da će je lideri zemalja podržati na samitu u Sofiji u novembru. Početkom aprila ove godine, 18 organizacija za zaštitu životne sredine koje rade na zapadnom Balkanu iznele su set preporuka o Zelenoj agendi EU, pokrivajući pet oblasti koje je postavila Evropska komisija.

Ali Zelena agenda puna je podrške, promocije, olakšavanja i pomaganja, ali nema obavezujućih mera. Jedini jasan znak produženja obavezujućih obaveza država je „olakšati njihovo brzo usklađivanje sa klimatskim zakonom EU“. Ovo je sigurno vrlo dobrodošao potez, ali pokriva samo jedno od pet područja dnevnog reda i još uvek ne pominje kako će se sprovoditi. Drugo pitanje je nedostatak koherentnosti između Zelene agende i Ekonomskog i investicionog plana za zapadni Balkan. Iako Zelena agenda promoviše dekarbonizaciju do 2050. godine, vodeća kompanija Investicionog plana za „Prelaz iz uglja“ promoviše četiri cevovoda za fosilne gasove predstavljene kao „buduće zaštićene“ na osnovu nikakvih dokaza.

Teško je preceniti koliko je to nerazumno u regionu koji nema tradiciju široke upotrebe gasa. Evropska komisija svesno podstiče skup ne naročito bogatih zemalja da rasipaju svoje ograničene resurse na složenu mrežnu infrastrukturu koja će zastareti za nekoliko decenija i koja će zahtevati još jednu „tranziciju“.

Druga kontradikcija je oko hidroenergije. Zelena agenda ističe potrebu za diverzifikacijom dalje od hidroenergije i bioenergije, dok se vodeći projekti obnovljivih izvora investicionog plana u potpunosti sastoje od hidroenergije – osim u severnoj Makedoniji. I dok Zelena agenda uglavnom promoviše železnički i gradski prevoz, polovina transportnih projekata Investicionog plana su autoputevi.

Ljudi su bolesni od reči bez dela i od kontradiktornih poruka. Ako je Evropska komisija ozbiljna u vezi sa svojom Zelenom agendom, mora da stane iza nje i pronađe način da je učini izvršnom. Bez obzira da li je to kroz postojeće mehanizme poput Energetske i Transportne zajednice ili izmenama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa zemljama

pristupnicama, nije mnogo važno – važno je da se održi. Na ovaj način pobeđuje okruženje zapadnog Balkana, ali pobeđuje i EU, konačno ubeđujući ljude da to znači posao.
Izvor: bankwatch.org